

**"Program zajęć wyrównawczych z zakresu
przedmiotów przyrodniczych dla uczniów
gimnazjum"**

Opracowanie

mgr Edyta Włoch

nauczyciel biologii, geografii, chemii

w Gimnazjum nr 6 przy ZPiSdN

w Pszczynie-Łące

Pszczyna 2015

"Program zajęć wyrównawczych z zakresu przedmiotów przyrodniczych dla uczniów gimnazjum"

Charakterystyka programu

"Program zajęć wyrównawczych z zakresu przedmiotów przyrodniczych dla uczniów gimnazjum" przeznaczony jest dla uczniów ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym powstałym z różnych powodów. Nie są to jednak przyczyny tkwiące w niższych niż u reszty klasy możliwościach intelektualnych ucznia czy w nieumiejętnym kierowaniu własnymi procesami psychicznymi tj. pamięć czy uwaga. Główną przyczyną jest negatywizm szkolny utrwalony przez dysfunkcyjne środowisko rodzinne, niewydolność wychowawczą rodziców, brak autorytetu czy poważny w skutkach konflikt z prawem. W rezultacie trudności i braki edukacyjne ucznia, który nie realizuje obowiązku szkolnego narastają do tego stopnia, iż nie jest on w stanie uzupełnić ich bez fachowej pomocy.

Program proponuje wiele działań ukierunkowanych na niwelowanie braków edukacyjnych w oparciu o treści nauczania efektów kształcenia opisanych w formie ogólnych i szczegółowych wymagań dotyczących wiedzy i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu określonego etapu edukacyjnego, a także poprzez ustalenie konkretnych trudności ucznia, stworzenie uczniowi szansy poznania samego siebie, indywidualizację i opiekę nad uczniem w procesie dydaktycznym, wzbogacenie lekcji o środki dydaktyczne wspomagające przyswajanie wiedzy przez wzrokowców, słuchowców czy uczniów ze zdolnościami manualnymi.

Uwagi o realizacji programu

Program zajęć wyrównawczych będzie realizowany w ciągu roku szkolnego na zajęciach dodatkowych. Ilość zajęć przewidziana na przeprowadzenie programu - 84 godziny lekcyjne.

Zrealizowanie założonych celów programu powinny dać efekt w postaci uzupełnienia zaistniałych braków edukacyjnych uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych.

Ewaluacja programu przeprowadzona zostanie po pełnym cyklu przeprowadzonych zajęć. Wnioski z niej płynące powinny być wykorzystane do modyfikacji i ulepszenia programu.

Cele ogólne zajęć wyrównawczych dla uczniów ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym

- dostosowanie treści nauczania do predyspozycji i zdolności uczniów
- wspomaganie ucznia w procesie uczenia się
- zachęcanie do systematycznej pracy
- mobilizowanie do wytrwałości i systematyczności
- kształtowanie osobowości ucznia
- rozwijanie zainteresowań uczniów
- wsparcie emocjonalne

Cele szczegółowe zajęć wyrównawczych dla uczniów ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym

- wyrównanie poziomu wiedzy uczniów
- pomoc uczniom mającym szczególne problemy
- indywidualizacja procesu kształcenia stymulująca rozwój ucznia
- regularne objaśnianie niejasności oraz tematów sprawiających uczniom szczególne problemy
- systematyczne utrwalanie wiedzy zdobytej na zajęciach

- zwrócenie uwagi na istotę samodzielnej lub ukierunkowanej pracy oraz jej kontrola (zapisy do zeszytu)
- właściwa organizacja procesów nauki, kierowanie nimi i kontrolowanie efektów edukacji
- wprowadzanie na lekcjach metod pracy ułatwiających opanowanie danego tematu uczniom
- rozwijanie mocnych stron uczniów

Działania podejmowane w ramach pracy z uczniem ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym

Oprócz dyktowanego specyfiką przedmiotu podejścia do pracy z uczniem ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym, wymienić należy kilka istotnych punktów o tematyce ogólnej:

- poznanie ucznia przez nauczyciela

Nauczyciel gimnazjum powinien dbać o zebranie następujących wiadomości o uczniu ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym : Jakie ma braki i czy są z tym związane trudności? Czy te trudności zostały zdiagnozowane przez poradnię psychologiczno - pedagogiczną i jakie są wskazania do pracy z uczniem? Jak uczeń funkcjonuje w środowisku rodzinnym? Czy jest ono dysfunkcyjne ze znamionami patologii? Czy uczeń miał konflikt z prawem?

- stworzenie uczniowi szansy poznania samego siebie

Najlepszą metodą poznania ucznia jest przeprowadzenie analizy SWOT, czyli poznanie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń. W przypadku ucznia słabego nauczyciel musi przeprowadzić tę analizę z uczniem. Odpowiednio przeprowadzona rozmowa pozwoli na pozbycie się lęków i pozwoli wzmocnić motywację do nauki.

- indywidualizacja i opieka nad uczniem w czasie procesu dydaktycznego

Nauczyciel powinien rozpoznać sytuację na tyle, aby stwierdzić, czy uczniowi wystarczy pomoc koleżanek i kolegów z klasy, czy też potrzebna jest mu stała opieka nauczyciela.

- wzbogacenie lekcji o środki dydaktyczne, które wspomagać będą przyswajanie wiedzy przez ucznia

Ważnym jest, aby stwierdzić, jakie zmysły ucznia w największym stopniu uczestniczą w przyswajaniu wiedzy, a więc czy jest wzrokowcem, słuchowcem, a może uzdolniony jest manualnie? Ważnym jest także, jakie jest tempo jego pracy? Zbyt duże nagromadzenie form i środków może spowodować jego zniechęcenie i zmniejszenie motywacji do nauki. Środki dydaktyczne powinny być różnorodne, aby ciągle budziły zaciekawienie ucznia.

- różnicowanie zadań i prac

Uczeń ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym powinien otrzymywać zadania klasowe i prace internatowe odpowiednie do swoich możliwości. Prac zbyt trudnych nie będzie rozwiązywał lub je ściągnie od kolegów z klasy, nie zadając sobie najmniejszego trudu.

- uczenie umiejętności systematycznej pracy

Uczeń musi być przekonany, że wszystkie jego działania zostaną sprawdzone i ocenione oraz, że każda praca musi mieć swój koniec i końcowy efekt.

- kontakty z wychowawcami

W celu wczesnego wykrycia przyczyn trudności i przeciwdziałanie im potrzebny jest stały i dobry kontakt z wychowawcami. Właściwa współpraca przekona ucznia, że cały czas ktoś o niego dba i interesuje się jego osobą, co w konsekwencji może wpływać na wzrost motywacji do nauki.

- stosowanie odpowiednich metod nauczania

W przypadku uczniów ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym wskazana jest np. metoda pracy w grupie, nauczyciel jednak cały czas powinien monitorować aktywność uczniów. Ważną rolę mogą odegrać liderzy grup i ich aktywność w rozdzielaniu zadań. Dobre efekty może dać stosowanie metody programowanej, praca z podręcznikiem a także metody aktywne: inscenizacja, mapa mentalna, studium przypadku.

- nagradzanie i karanie

Metoda taka pozwala ciągle motywować ucznia. Nagradzanie to nie tylko stawianie ocen, ale także pochwały słowne, karanie natomiast ma sens tylko wtedy, gdy nauczyciel zadba o klarowne zasady pracy na lekcji. Uczeń musi znać swoje obowiązki i wiedzieć, że zostanie rozliczony ze swoich działań.

Formy pracy

Należy poznać przyczyny niepowodzeń ucznia i stworzyć sprzyjającą atmosferę pracy. Powinno się również obniżyć napięcie, uwzględnić jego możliwości intelektualne i zainteresowania. Zaleca się zdiagnozowanie oraz wykrycie ubytków w wiedzy i umiejętnościach ucznia oraz należy:

- stosować metodę małych kroków
- respektować w codziennym postępowaniu dydaktyczną zasadę powolnego stopniowania trudności zadań
- mobilizować ucznia do zadawania pytań
- powtarzać polecenia lub zapisywać na kartkach
- udzielać wyczerpujących wyjaśnień na zadawane pytania
- jasno uzasadniać powód negatywnej oceny źle wykonanego zadania
- podawać wskazówki do ponownego wykonania zadania
- nie zadawać do internatu zadań przyswajających i utrwalających nowe treści, lecz wykonywać je na lekcji
- stosować na lekcjach metody nauczania, które zaktywizują ucznia i doprowadzą do uczenia się samodzielnego

Realizacja założonych celów

- diagnoza sprawdzająca wiadomości i umiejętności uczniów przeprowadzona na początku roku szkolnego (odpowiedzi ustne, wytwory pracy ucznia).
- różnicowanie treści edukacyjnych – nauczany materiał powinien być dostosowany do możliwości intelektualnych ucznia
- prowadzenie lekcji na kilku poziomach nauczania-uczniów dzieli się na grupy, które otrzymują zadania o różnym stopniu trudności
- różnicowanie poziomu trudności zadań domowych
- powtarzanie z uczniami ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym opanowanych partii materiału
- stosowanie pytań naprowadzających - metoda podpowiedzi
- indywidualizowanie treści i metod pracy – do każdego ucznia należy każdorazowo dostosować metodę i odpowiedni zakres materiału, żeby zadanie było dla niego wykonalne
- konsekwentne wdrażanie do samodzielnej pracy w jak najszerszym zakresie – pomaga to rozwijać własną inicjatywę ucznia
- zwracanie uwagi na temperament ucznia, gdyż cechy te przejawiają się w emocjach i czynnościach motorycznych
- respektowanie odpowiedniego dla ucznia tempa pracy, wydłużenie czasu na opanowanie danego fragmentu wiedzy
- zwracanie uwagi na stosunek ucznia do obowiązków szkolnych, docenianie wkładu pracy, wysiłku, aktywności, zaangażowania
- wprowadzenie pomocy koleżeńskiej, zachęcanie uczniów do wzajemnej pomocy w nauce
- umożliwienie indywidualnych spotkań ucznia z nauczycielem
- udostępnianie rodzicom wymagań edukacyjnych z poszczególnych przedmiotów
- stosowanie pisemnych form kontaktów z rodzicami-informacje o postępach w nauce lub ich braku, pochwała ucznia, realizacja obowiązku szkolnego, niewłaściwe zachowanie
- prowadzenie rozmów mobilizujących do podejmowania wysiłku umysłowego, podkreślanie mocnych stron ucznia
- wdrażanie do systematycznej pracy, wspieranie ucznia w przypadku niepowodzeń

- dostrzeganie postępów i osiągnięć ucznia, nagradzanie
- organizowanie pracy w grupach zróżnicowanych, w których uczeń zdolny ma zadanie pomagać słabszemu
- pobudzanie wiary w siebie, umożliwianie uczniom słabym otrzymywania pozytywnych uwag i dodatkowych punktów
- rozwijanie świadomości i odpowiedzialności ucznia za powierzane mu zadania i obowiązki
- motywowanie ucznia do podejmowania prób rozwiązywania zadań o większym stopniu trudności poprzez rozbudzenie jego ciekawości i zainteresowań
- przeprowadzanie analizy dotychczasowych wyników i osiągnięć ucznia

Kryteria sukcesu prowadzonych zajęć wyrównawczych

- osiągnięcie przez uczniów lepszych wyników w nauce
- wzrost aktywności ucznia w trakcie nauki
- próby samodzielnego rozwiązywania problemu
- aktywny udział w zajęciach oraz praca w grupie
- systematyczne wykonywanie zadań internatowych
- wypowiedzanie się na forum klasy
- zainteresowanie ucznia przedmiotami przyrodniczymi

Dokumentacja pracy uczniów ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym

- notowanie zaangażowania, osiągnięć, wytworów i aktywności ucznia na lekcji
- zapisy na temat każdego ucznia w dzienniku zajęć wyrównawczych

Ewaluacja pracy z uczniem ze znacznym opóźnieniem edukacyjnym

- analiza adnotacji na temat ucznia zawartych w dzienniku zajęć lekcyjnych oraz wyrównawczych
- prowadzenie rozmów, które formy nauki i zabawy są dla ucznia najciekawsze, najbardziej mobilizujące do pracy
- ankieta na temat prowadzonych zajęć wyrównawczych i płynące z niej wnioski do dalszej pracy

Opracowanie

mgr Edyta Włoch

nauczyciel biologii, geografii, chemii

w Gimnazjum nr 6 przy ZPiSdN w Pszczynie-Łące

